

حمایت ملی برای شهر های افغانستان

پالیسی ملی شهری و استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری جهت تقویت بخشیدن فرصت ها و مزایای شهری شدن در افغانستان

این مقاله جهت انکشاف پالیسی ملی شهری (NUP) و استراتژی ملی ساختاری و جغرافیای شهری افغانستان اختصاص داده شده است. پالیسی ملی شهری و استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری در بسیاری از کشور های جهان عام بوده که هدف آن توافق و سازگاری روند حکومت داری با انکشاف مغلط چند بعدی شهری و یکپارچگی ارضی میباشد. این ورق اصول اساسی پالیسی ملی شهری را بیان کرده و بهترین راه های حل را برای انکشاف اولین پالیسی ملی شهری و استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری فراهم میسازد.

صفحه مباحثه ۳- سلسله دوم، مارچ ۲۰۱۶

جهت دادن رشد شهری افغانستان

افغانستان مانند اکثر کشورهای دنیا میتواند از مزایای که از اثر رسیدگی به تهدید ها و فرصت های ناشی از شهری شدن سریع و رشد شهر نشینی میان آمده است بهره مند گردد. رسیدگی به این موضوعات توسط طرح پالیسی و برنامه های جداگانه و طبقه بندی شده دیگر امکان پذیر نبوده بلکه در این زمینه لازم است تا حمایت های فعال در عرصه های مختلف دولت منسجم گردد تا یک روش هماهنگ برای پلانگذاری و مدیریت شهر ها و شهرک ها در سراسر افغانستان که شامل حصول کمتر منابع مالی و منابع انسانی می گردد پیمان آید.

در حال حاضر در پالیسی های مربوط به سکاتور شهری چند پارچگی زیاد وجود دارد. این پالیسی ها غالباً در میان وزارت ها و نیز وزارت های سکاتوری با هم در تضاد می باشند. بطور مثال:

• پالیسی ها و پلان های ملی انکشاف پیرامون اشتغال زایی بطور کلی متمرکز می باشند و بطور مشخص و به شکل خاص اشتغال و کارایی به شهر ها و قریه جات ربط نگرفته است. از فرصت های وصل ساختن شهرک های صنعتی یا زون های صادراتی با مراکز شهری هنوز استفاده درست

صورت نگرفته است.

• تصمیم سکاتوری برای اعمار یک سرک حلقوی در اطراف شهر کابل میتواند باعث احتکار شدید اراضی و از دست دادن منفعت های مالی و زمین های اطراف آن گردد در صورتیکه این منفعت ها با پلان گذاری رشد شهری چندین سکاتوری و میکانیزم کنترل شهرهای عمده هماهنگ می باشد؛

• اصلاح ادارات و قوانین بطور کورکورانه در نظر گرفته شده که ضروریات مشخص مناطق شهری ودهات را مرفوع نساخته است؛

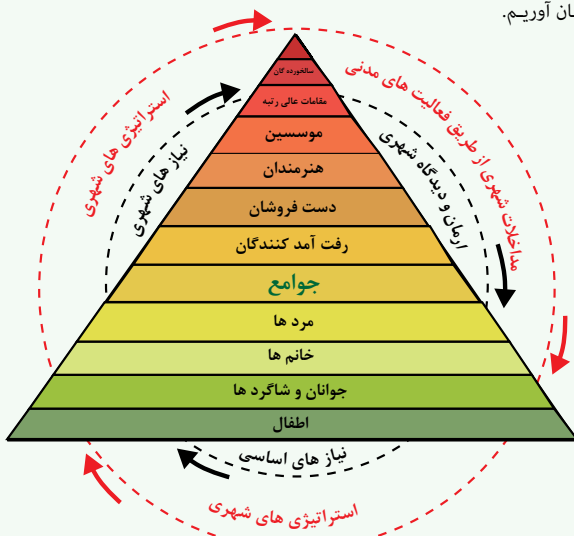
• متمرکزسازی فعالیت های پلانگذاری در داخل شهر کابل باعث مختل شدن حمایت پلان گذاری در سایر شهر ها و شهرک های کوچک کشور خواهد گردید و هم چنان محدودیت ها را در ظرفیت های پالیسی شهری در سطح مرکز بوجود خواهد آورد.

یگانه راه کلیدی جهت مهار سازی یا استفاده موثر از شهر نشینی جهت انکشاف، بوجود آوردن پالیسی و استراتژی دریک چهار چوب وسیع میباشد و پالیسی و استراتژی فضای جغرافیای شهری منحصی یک تهداب کلیدی و اساس مهم برای این موضوع خواهد بود.

های شهری منسجم، منظم و پایدار نشان میدهد که توسط بعضی برنامه های شهری استراتژیک انتخاب شده تطبیق می گردد.

این امر به مشارکت های قوی ضرورت دارد که میتواند طی یک "اساسنامه شهری" با انتخاب فعالیت های مشترک و تقسیم مسئولیت هابه شکل واضح و مشخص در میان تمام ارگان های ذیدخل بشمول سکاتور خصوصی، جامعه مدنی و نهاد های اکادمیک صورت گیرد.

برگشت به موضوع اصلی دیاگرام، ما میتوانیم "شهر های مردم" را که از داستان موفق افغانستان تحت نام "پروسه مردمی" که اصولاً مردم روستائی محروم افغانستان را تحت هدف قرار داده است را بیان آوریم.

گزینه ۱: نکات برجسته پالیسی ملی شهری برای افغانستان:

"شهر های مردم"

رسیدگی به ضروریات و علایق شهرنشینی جامعه متنوع و کثرت گرای افغانستان با یک پالیسی مختلط و برنامه های شهری برای و از طریق همه شهروندان منظور رسیدن به شهر ها و شهرک های صلح آمیز، با سعادت، برابر و قابل زندگی بطور مساویانه تمرکز صورت گیرد.

دیاگرام هرمی طبقات مختلف گروپ های ممکنه را که در یک جامعه و ساحات شهری زندگی میکنند نشان میدهد. دو حلقه مهم که در اطراف این هرم نشان داده شده است، حلقه اول (رنگ سیاه) نیازمندی را برای پالیسی ملی شهری جهت تمرکز کردن مساویانه بالای سه اصل عمده ضروریات شهری نشان میدهد.

ضروریات اساسی برای تمام ساکنین شهری در زمینه دسترسی به پناهگاه امن، غذا، آب آشامیدنی، برق، حفظ الصحه، خدمات صحنی و تعلیمات اولیه باید متمرکز باشد. ولیکن، از نظر تاریخی یک شهر به معنی این است که در آن ضروریات اساسی شهرنشینی مانند دسترسی به "تحصیلات عالی"، خدمات صحنی تخصصی قابل استطاعت، انواع مختلف مسکن، مغازه های خاص و فرصت های اشتغال، فرهنگ شهر نشینی، تفریحگاه های شهری، حمل و نقل شهری، پارک های شهری وغیره قابل دسترس باشد. هر اندازه ای که مردم به این ضروریات شهری دسترسی داشته باشند، به همان اندازه آن شهر موفق و با سعادت می باشد. در اخیر اینکه حکومت های مرکزی و محلی باید راه های را دریابند تا به اساس آن "علاقمندی های شهری" مناطق شهری و ساکنین آن منحصی متشبهین، موسسات اجتماعی یا سازمان غیر دولتی مرفوع گردد.

حلقه دومی (خط سرخ) پروسه تشریح طراحی پالیسی های شهری افغانستان را با استراتژی

پالیسی ملی شهری چیست؟

جهت رسیدن به انکشاف شهری پایدار نیاز به این است تا ارگان های ذیدخل را در انکشاف پالیسی های شهری از طریق یک پروسه اشتراکی طوری دخیل ساخت که تا بتواند سیستم ملی شهر های منجسم، اجتماعی، با هم پیوسته و ادغام شده را که تغییرات اقلیمی را جوابگو باشد، بهبود بخشید.

بنابراین، پالیسی ملی شهری یک وسیله مهم است که دولت ها میتوانند از طریق آن شهرگرایی را مدیریت، هدایت و مسیر دهند و شهرگرایی را به یک اثر مثبت مبدل سازد و از اختلالات ناشی آن جلوگیری نمایند. مطابق به دفتر هیبتات سازمان ملل متحد، پالیسی ملی شهری عبارت است از^۱:

"یک تعداد تصامیم منسجم و پایدار که از طریق پروسه ایجاد هماهنگی و انسجام منابع تحت مدیریت و رهبری دولت اتخاذ شود تا اینکه به یک هدف و دیدگاه مشترک نایل گردیده و در نهایت انکشاف شهری به شکل اساسی، موثر، دگرگون کننده، همه شمول، و قوی در طویل المدت پیمان آید."

پالیسی ملی شهری باید به موضوعات پلان گذاری شهری، چارچوب های حقوقی و اسناد مالی به گونه ی منظم در سطوح ملی، حوزوی و محلی رسیدگی نماید. در صورتیکه شهر ها توسط دولت ملی مورد حمایت قرار گیرند میتوانند باعث تقویت و انکشاف در رشد اقتصاد ملی، تحرک اجتماعی و ایکوسیستم های پایدار گردیده . با آموختن از تجارب کشور های خارجی، بعضی از اصول پالیسی ملی شهری عبارت اند از: اشتراکی، همه شمول، قابل تطبیق، قابل سنجش، قابل استطاعت (قابل پرداخت، و کارا)، عمل گرا، مردمی و عملی میباشد.

استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری چیست ؟

استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری یک منطقه از جمله پالیسی های مشترک ملی شهری و دهاتی در سطح کشور بحساب می آید. به عبارت دیگر، در صورتیکه یک معضله یا مشکل و راه حل آن در یک نقطه و فضای مشخص مورد شناسائی قرار نگیرد هیچگاه نمیتواند در استراتژی ملی فضای جغرافیای درج گردد. بدین لحاظ، استراتژی ملی فضای جغرافیای باید یک سند مختصر، همه

جانبه باشد تا که همین استراتژی های ملی بتواند در کل کیفیت و تعادل ارضی خوبتر را بین مناطق دهاتی و شهری در استراتژی ملی فضای جغرافیای به وجود بیاورد که به شکل واضح در استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری می تواند بیان گردد سایر مشخصات استراتژی ملی فضای جغرافیای به اساس بهترین اصول بین المللی عبارت اند از:

- دورنمائی طویل المدت (سال ۲۰۲۰-۲۰۵۰):
- دیدگاه فراحوزوی/فرامنطقوی که مرتبط به سروی باشد؛
- استراتژی ملی فضای جغرافیای "انتخابی" است . طوریکه اولویت بندی استراتژی به اساس دید گاهی است که فقط تغییرات پلان شده ملی می تواند شامل آن میباشد
- مفکوره های فضای جغرافیای میتواند راه را برای حل واقعیت های ارضی پیچیده و تغییرات مطلوب به میان آورد
- استراتژی ملی فضای جغرافیای میتواند دارای اهداف کمی و کیفی باشد؛
- با چارچوب های حقوقی و مالی هماهنگ باشد؛
- توسط دولت یا پارلمان منظور شده باشد؛ به تمام وزارت ها، ولایات و شهرداری ها قابل تطبیق و نافذ باشد، برای شهروندان الزامی نباشد؛
- گروه های مختلف متعدد و اشتراک عامه از طریق مشورت دهی پیمان آید؛
- قابل خواندن باشد و دارای ادبیات قوی و بخوبی طرح گردیده باشد.

استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری اصولا باید یک دیدگاه انکشافی ارضی را در سطح ملی فراهم سازد و بنابراین منیث یک چارچوب پلانگذاری منطقوی به تمام موضوعات مربوط به پالیسی ملی شهری مورد استفاده قرار گیرد و در عین زمان در تعادل با برنامه ها و استراتژی های ملی روستایی قرار بگیرد. استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری باید یک پلان ملی شهری را بر اساس سلسله مراتب که شامل مناطق شهری، شبکه های شهری، دهلیز های حمل و نقل ملی و منطقوی را طرح نماید و در نهایت مشارکت های مهم شهری و روستائی را پیمان آورند تا انکشاف متوازن ارضی در سراسر کشور فراهم گردد.

مواردیکه باید انجام شود و انجام نشود در پالیسی ملی شهری و استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری

انجام نشود	انجام شود
سرعت بخشیدن پروسه و استخدام خدمات بیرونی جهت تهیه مسوده اسناد پالیسی و استراتژی	انکشاف پالیسی ملی شهری/استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری از طریق پروسه اشتراکی و مشورتی برای حصول اطمینان از مالکیت و تطبیق آن.
تهیه پلانها و استراتژی ها تنها مقید به شمولیت وزارت های سکتور شهری نباشد	طرح یک شیوه فراگیر دولتی
طرح و دیزاین پالیسی ملی شهری و استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری تنها مقید به شمولیت کارمندان دولتی	ایجاد ارتباط میان مرکز شهر با مناطق اطراف آن از لحاظ به هم پیوستگی و کارایی درست و موثر
کاپی نمودن پالیسی های خارجی	مرتبط با بخش ملی، محلی و تمویل کننده
تمرکز بالای کابل منیث شهر پایتخت، شمولیت آن همراه با تمام شهر ها و شهرک ها افغانستان	آموختن از تجارب کشور های خارجی
اجازه دادن به یک روش خاص که نیاز به کمک مالی دوتر ها	هدف از پالیسی های کوتاه مدت، میان مدت و طویل المدت معیاری و همه شمول .
طرح پالیسی و استراتژی نباید کوتاه مدت و مقید به مدت زمان سیاسی.	شامل ساختن فعالیت ها برای ارتقای ظرفیت ها و مهارت ها جهت انکشاف و تطبیق پالیسی ها و استراتژی ها
طرح پالیسی و استراتژی بدون داشتن پلان تطبیقی که ظرفیت (مالی، منابع بشری و ساختاری) و ارتباطات را تحت پوشش قرار دهد.	شمولیت تمام بخش های دولتی، دولت محلی، ارگان های ذیدخل غیر دولتی مانند سازمان ها، موسسات، تجارت، مردم محل، نهاد های آکادمیک و سکتور های فرهنگی

^۱ پالیسی های ملی شهری - یک چارچوب رهنمائی کننده، هیبتات- ملل متحد ۲۰۱۵

^۲ رویکرد سه گانه (three layer approach) اولین بار توسط حکومت امان در پلانگذاری ملی فضای جغرافیای شهری تطبیق شد (یادداشت از سال ۲۰۰۱)

^۳ اهداف پایدار انکشاف: مراجعه به وب سایت ذیل (<http://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>)

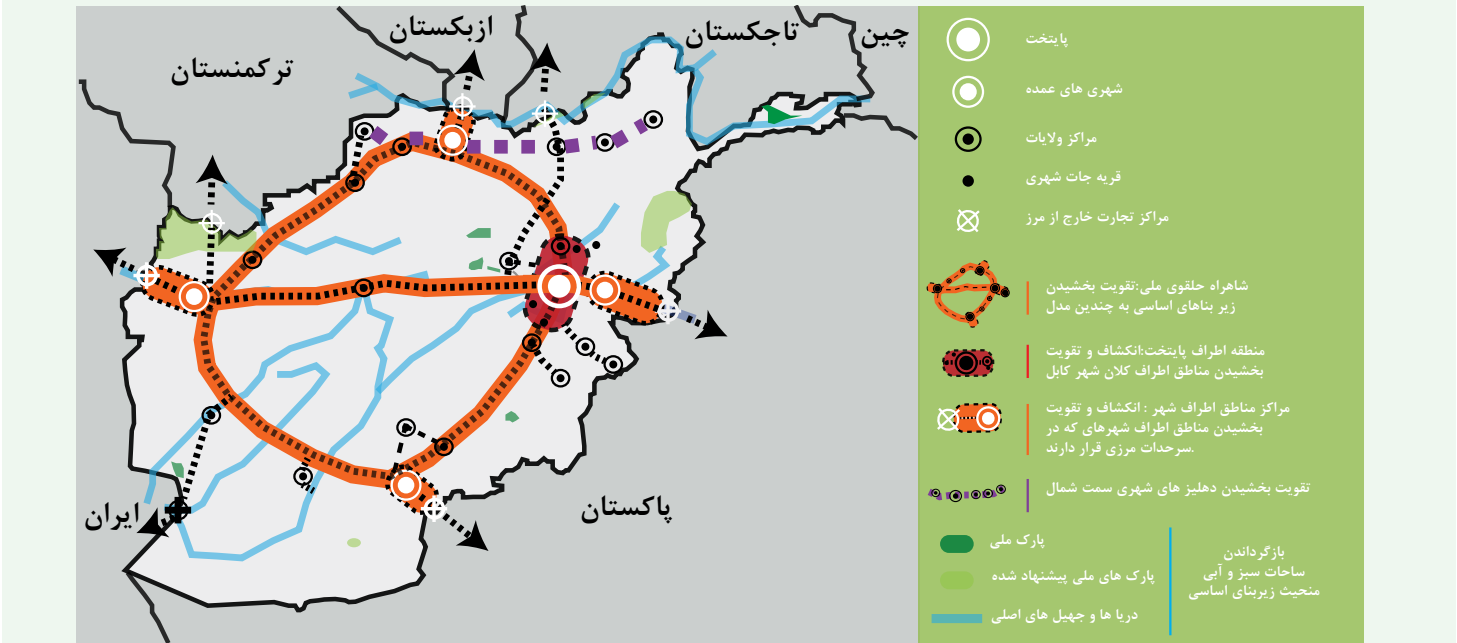
گزینه ۲: نکات برجسته استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری: موافقت نامه شهری و دهاتی برای افغانستان

استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری وضعیت طبیعت موجوده، زیربنا و اسکان بشر را شناسائی نموده و به گونه استراتژیک رشد شهری و سرمایه گذاری های زیربنائی را طوری رهنمائی می کند تا منابع طبیعی تقویت و حفاظت شود.

روش که بتواند به چالش های مغلق و فرصت های اراضی ملی افغانستان رسیدگی کند همانا فرق بین سه سطح ساختاری اساسی با حرکت و گذشت زمانی متفاوت می باشد (دیگرام را ملاحظه کنید)². این امر یک ساختار پر محتوا و اساسی برای اولین بار در استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری افغانستان که با محتویات ارضی و ساختار های منافع ملی که ذیلا طرح گردید:

- دریا ها و جهیل های اصلی و حوضه های دریای مربوطه آنها بشمول بخش های قوی فراحوزوی و فرا مرزی؛
- پارک های ملی و طبیعت اطراف آن (بشمول کوه ها)، که غالبا دریا ها و جهیل های اصلی که در آن فعالیت های انسان ها محدود و قابل تجویز می باشد و ارتباط آنها با محلات مسکونی انسان ها؛
- تولید غذائی و انکشاف شهری و روستائی بشمول تشخیص بخش های شهری و روستائی قابل رشد؛
- تقسیمات فضای جغرافیای شهری برای سکونت های اقتصادی در تمام ساحات؛
- توزیع منابع طبیعی و ارتباط آنها با شهرها
- شبکه های حمل و نقل در سیستم های مختلف برای انسان ها و اجناس در ارتباط با دهلیز های ترانسپورتی فرامنطقوی و فرامرزی؛
- بوجود آوردن دهلیز های ارتباطاتی یا الکترونیکی مرتبط با انکشاف شهری، صنایع و تمرکز اشتغال؛
- انکشاف شهری به اساس چندین مرکز و مدیریت شهر ها و فعالیت های مربوط آن با مناطق اطراف شهری، مناطق اطراف شهری کابل، و دروازه های شهرهای سرحدی اهمیت ملی مسیر های انرژی و زیر بنا ها؛
- سیاحت (توریزم) و تفریحگاه ها که شامل حفظ و نگهداشت میراث های طبیعی و فرهنگی؛
- ساحات تحت خطرات و مصایب طبیعی که ساحات مسکونی انسان ها را متاثر ساخته باشد.

رهنمود های بین المللی در پلانگذاری شهری توسط شورای رهبری یوان هیئات در ماه اپریل ۲۰۱۵ به نثر رسیده است که رهنمای را جهت انکشاف بیشتر استراتژی فضای جغرافیای شهری و پلان ها در سطح منطقه و محل را در افغانستان تهیه نموده است. در این رهنمود ها بالای قواعد مشارکتی و اشتراکی در بخش پلانگذاری تاکید شده است و همین رهنمود ها میتواند در تامین تطبیق اهداف ملی انکشاف پایدار و هدف شماره (۱۱) تحت عنوان «ساختن شهر منیث اسکان پایدار، مصون و خوشایند» کمک کرده و یک رهنما خوب باشد³.

² سیر تکاملی پالیسی های ملی شهری-ارزیابی و مرور عمومی جهانی- ایوان هیئات و پیوستگی شهرها (UN-Habitat and cities Alliance, ۲۰۱۴)

³ چارچوب های ملی فضایی جغرافیای شهری - درس های آموخته شده از تجارب بین المللی، گزارش داخلی موسسه هیئات، ۲۰۱۴.

⁴ پالیسی های ملی شهری - یک چارچوب رهنمائی کننده، هیئات- ملل متحد ۲۰۱۵

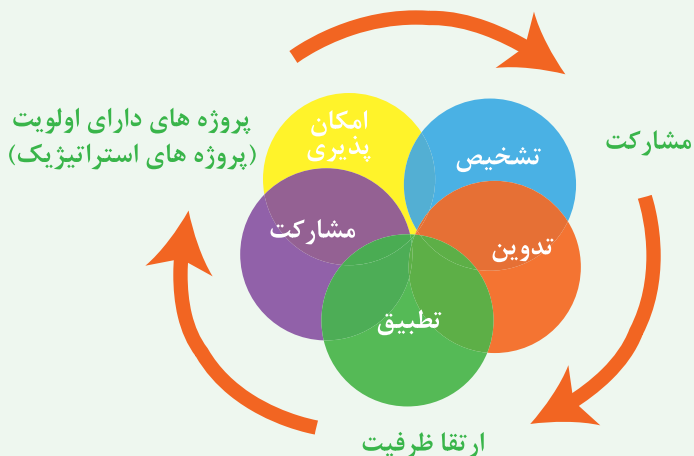
گزینه ۳: تجارب سایر کشور ها

پالیسی های ملی شهری نه تنها از یک کشور با کشور دیگر متفاوت می باشد بلکه با درنظرداشت اولویت ها و وضعیت انکشاف شهری تکامل می کند. اکثر کشور های حوزه شمال پالیسی ملی شهری/استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری خویش را در مطابقت با اصول صنعتی شدن و شهر نشینی شکل میدهند در حالیکه اکثر کشور های حوزه جنوب پالیسی های خویش را به اساس انتقال تحول از مناطق روستائی به شهری عیار نموده اند. بعضی از کشور های آسیایی پالیسی های را طرح نموده اند که هر دو موضوع صنعت و شهرنشینی را یکجا تحت پوشش قرار دهند، اما در اکثر از کشور ها، جهت رشد ویا تغییر از شهر های عمده بطور تدریجی به طرف مناطق اطراف شهر و یا کلان شهرها صورت گرفته است تا اینکه تصمیم گیرندگان و ارگان های ذیدخل پالیسی های ملی و استراتژی های فضای جغرافیای شهری را مورد تطبیق قرار دهند. در این اواخر کشور ها موضوعات مانند شمولیت اجتماعی و پالیسی های که با محیط زیست سازگار باشد را درنظر می گیرند بطور مثال، تغییرات اقلیمی و رشد غیر متوازن در شهر ها. اکثر کشور ها توجه خویش را از اعمار سرک ها و زیربنا ها به جانب ارائه پالیسی های حمل و نقل که با محیط زیست سازگار باشد مبدول نموده اند که این امر شامل اساس تغییر جهت به سیستم حمل و نقل شهری غیر موتوری می گردد.

پیرامون موضوع مهم مسکن قابل استطاعت، یک تغییر کلی جهانی از اپارتمان های بلند منزل دارای یک فعالیت به جانب واحد های مسکونی با تراکم بلند مختلط با ارتباطات درست و مناسب شده است که شامل استراتژی بهسازی ساحات مسکونی غیر پلانی و مناطق فقیر نشین را دربر گیرد همیان آمده است. پالیسی های ملی شهری و استراتژی های فضای جغرافیای شهری که میتواند برای افغانستان الهام بخش باشد از کشور های امریکای لاتین است. بطور مثال، کلمبیا، شیلی، و برازیل در امریکای لاتین؛ ایتوپیا، افریقای جنوبی و رواندا در افریقا و در بخش های دیگر آسیای میتوان از کشور های مانند کوریای جنوبی، مالیزیا، چین و هندوستان نام گرفت.

جنوبی یک گزارش از هماهنگی شهر ها توسط دفتر هیئات این موضوعات و سایر مثال ها را به دقت و به جزئیات مورد تفحص و غور قرار میدهد و در عین حال گزارش هیئات درس های آموخته شده از تجارب بین المللی پیرامون استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری بشمول مثال های از کوریای جنوبی، چین، مالیزیا و مراکش را ارائه میدارد. به اساس اصول الهام بخش، موسسه هیئات یک پروسه رهنمائی کننده را برای پالیسی ملی شهری طرح و تدوین نموده است. در این دیاگرام مراحل پالیسی ملی شهری طرح شده است و نیز نقش هر ستون را برجسته می سازد. مراحل طرح و تدوین پالیسی ملی شهری به طریق خطی ارائه نگردیده است. در عوض، دیاگرام پیرامون ماهیت مشترک تمام مراحل تاکید می ورزد. برای اینکه یک پروسه انعکاس دهنده پالیسی طرح شود، ممکن است تا بین مراحل پروسه تحرک وجود داشته باشد. برای اینکه پروسه دارای کیفیت باشد، لازم است تا میتودلوژی و ساختار آن (کمیته های رهبری کننده، گروه های تخنیکی وغیره) آمادگی و منظوری اسناد را در زمان مناسب انجام دهند.

گزینه ۳، تجارب از کشور های دیگر

مسیر های آینده :

- با درنظرداشت ظرفیت های محدود و منابع اندک مالی موجود، پالیسی ملی شهری، چندین سکتور و گروه های ذیدخل باید به چالش های عمده شهری افغانستان به گونه استراتژیک و انتخابی با اولویت دادن به فعالیت های فوری و احتمالی رسیدگی نماید ودر حالیکه این فعالیت ها باید بطور طولی المدت با یک دیدگاه و اهداف مشترک برای شهر ها و شهرک های افغانستان متمرکز باشد.
- بحث آزاد روی پالیسی ملی شهری و استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری آغاز شوند یکجا با پیشنهاداتیکه هنوز در مرحله شکل گیری قرار داشته و از جانب دست اندرکاران اصلی در امور شهری ارایه شده اند.
- به اساس مشورت های همه جانبه و وسیع، عناصر مفید و تاثیر گذار باری مسوده چنین پالیسی که از طرف حکومت بشکل رسمی تصویب شود را معرفی نمایند بشمول پیشنهادات پیرامون اصلاحات اداری و قانونی که بهتر است قبل از تصویب قوانین جدید و یا اصلاحات آن ارایه شوند.
- استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری را که حاوی تعاریف "شهری" "روستائی" باشد را منحصا اساس پالیسی ها شهری و روستائی و استراتژی ملی فضای جغرافیای شهری را طرح و انکشاف میدهد.